

Sygn. akt II KK 391/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 marca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Barbara Skoczowska

Protokolant Anna Janczak

w sprawie **A. K.**

oskarżonego o przestępstwo z art. 178a § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 16 marca 2020 r.,

kasacji Prokuratora Generalnego na korzyść oskarżonego

od prawomocnego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Ż. z dnia 17 lipca 2018 r., sygn. akt II K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok nakazowy w całości i
postępowanie karne wobec A. K. umarza na podstawie art.
17 § 1 pkt 5 k.p.k.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Ż., wyrokiem nakazowym z dnia 17 lipca 2018 r. uznał A.K. za winnego tego, że w dniu 24 stycznia 2018 r. w miejscowości Ż., woj. (...), na drodze publicznej ul. S. w ruchu lądowym prowadził samochód marki M. o nr rej. (...) znajdując się w stanie nietrzeźwości, wykazanym

następującymi wynikami badań: I badanie – 0,77 mg/l, II badanie – 0,83 mg/l, III badanie – 0,78 mg/l, IV badanie – 0,77 mg/l alkoholu etylowego w wydychanym powietrzu i 1,65 promila alkoholu etylowego we krwi, to jest czynu stanowiącego występki z art. 178a § 1 k.k., i za to na mocy art. 178a § 1 k.k. wymierzył mu karę grzywny w wysokości 250 stawek dziennych, określając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 10 złotych. Ponadto Sąd orzekł środki karne: świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości 5.000,00 zł oraz zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych przez okres 5 lat.

Wyrok ten nie został zaskarżony przez żadną ze stron postępowania i uprawomocnił się z dniem 9 sierpnia 2018 r.

Obecnie z kasacją w trybie art. 521 § 1 k.p.k. wystąpił Prokurator Generalny. Skarżący zaskarżył wyrok na korzyść oskarżonego w części dotyczącej orzeczenia o karze grzywny zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa karnego procesowego – art. 502 § 1 k.p.k. polegające na orzeczeniu wobec oskarżonego w postępowaniu nakazowym kary grzywny w wysokości przekraczającej przewidzianą w tym przepisie, to jest powyżej 200 stawek dziennych.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o uchylenie przedmiotowego wyroku nakazowego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w Ż. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zarzut kasacji okazał się zasadny w stopniu oczywistym. Bezsprzecznie bowiem zaskarżony wyrok nakazowy zapadł z rażącym i mającym istotny wpływ na treść wyroku naruszeniem prawa karnego procesowego, a to art. 502 § 1 k.p.k. poprzez orzeczenie wobec oskarżonego w postępowaniu

nakazowym kary grzywny w wysokości 250 stawek dziennych, to jest przekraczającej przewidzianą w tym przepisie granicę 200 stawek dziennych.

W toku procedowania przez Sąd Najwyższy ujawniła się natomiast istotna dla toku postępowania okoliczność. Otóż po uprawomocnieniu się zaskarżonego wyroku nakazowego a przed wniesieniem kasacji oskarżony A.K. zmarł, a okoliczność ta bezspornie wynika z aktu zgonu dołączonego do materiałów postępowania kasacyjnego.

Wystąpienie w sprawie ujemnej przesłanki procesowej określonej w art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k. nie stoi na przeszkodzie wniesieniu i rozpoznaniu kasacji wniesionej na korzyść oskarżonego (art. 529 k.p.k.). Jednak szczególny układ procesowy, który wystąpił w niniejszym postępowaniu, związany z zakresem i kierunkiem zaskarżenia prawomocnego wyroku nakazowego, obejmującym wyłącznie liczbę orzeczonych stawek dziennych kary grzywny – na korzyść oskarżonego, który zmarł przed wniesieniem kasacji, wyłonił wątpliwość co do sposobu postąpienia z tak zaskarżonym orzeczeniem.

Z jednej strony naruszenie powołanego wyżej art. 502 § 1 k.p.k. ma charakter oczywisty, rażący i mający istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, co nie pozwala na oddalenie kasacji.

Z drugiej strony nie ma możliwości uwzględnienia wniosku skarżącego o uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku nakazowego tylko w części odnoszącej się do kary grzywny i przekazania w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi *meriti*, albowiem wobec śmierci oskarżonego, postępowanie w przedmiocie określenia na nowo wymiaru tej kary grzywny nie mogłoby się toczyć, wobec dyspozycji art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k.

Nie jest również możliwe wydanie wyłącznie orzeczenia kasatoryjnego w części dotyczącej orzeczonej kary, bez wydania orzeczenia następczego, albowiem doprowadziłoby to do pozostawienia w obrocie prawnym wyroku skazującego, pozbawionego jednak rozstrzygnięcia o karze. Wprawdzie nie

jest to sytuacja nieznana prawu karnemu materialnemu (zob. art. 59 k.k.), w szczególności jeżeli uwzględnić, iż *prima facie* warunki formalne wymienione w przywołanym przepisie zostały spełnione, zaś wobec A.K. orzeczono dodatkowo dwa środki karne. Rzec jednak w tym, iż rolę odstąpienia od wymierzenia kary jest uelastycznienie sankcji zawartej w poszczególnych typach przestępstw, które umożliwia odpowiednie dopasowanie reakcji karnej (zob. I. Zgoliński [w:] V. Konarska-Wrzosek [red.], Kodeks karny. Komentarz do art. 59 k.k., Warszawa 2018, teza 1). Sąd Najwyższy nie jest natomiast uprawniony do rekonstrukcji sądowego wymiaru kary, poprzez „wykreowanie” za pomocą orzeczenia kasatoryjnego odstąpienia od jej wymierzenia. Brak jest ku temu podstawy prawnej; orzekanie w przedmiocie wymiaru kary jest bowiem, co do zasady, domeną sądu pierwszej instancji.

Ponieważ po uchyleniu przez Sąd Najwyższy, zaskarżonego na korzyść skazanego, orzeczenia tylko w części dotyczącej kary grzywny, ponowne postępowanie w przedmiocie prawidłowego określenia jej wymiaru nie mogłoby toczyć się z uwagi na śmierć oskarżonego (art. 17 § 1 pkt 5 k.p.k.), jedyną możliwością wyeliminowania z obrotu prawnego prawomocnego orzeczenia obarczonego naruszeniem wskazanego na wstępie art. 502 § 1 k.p.k., jest wydanie rozstrzygnięcia dalej idącego, niż wnosił o to skarżący i uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego w całości oraz umorzenie postępowania na podstawie art. 17§1 pkt 5 k.p.k., co znajduje podstawę w treści art. 442 § 1 zdanie drugie k.p.k. w zw. z art. 529 k.p.k. (zob. też wyrok SN z dnia 11 lutego 1991 r., V KRN 331/90, OSNKW 1991, nr 7-9, poz. 45). Takie postąpienie, jako korzystniejsze dla nieżyjącego już oskarżonego, nie uchybia celowościowej wykładni art. 529 k.p.k. i rehabilitacyjnemu charakterowi tego przepisu.

Z tych wszystkich względów orzeczono, jak w sentencji.

